

Jungtinė veikla CraNE

Naujausias Europos projektas vėžio srityje

Jungtinė veikla CraNE (išsamus projekto pavadinimas: Network of Comprehensive Cancer Centres-Preparatory activities on creation of National Comprehensive Cancer Centres and EU Networking, CraNE JA) buvo pasiūlyta vykdyti atsakant į Europos kovos su vėžiu plano 5 pavyzdinę iniciatyvą, kurioje nurodyta, kad Europos Komisija iki 2025 m. sukurs ES tinklą, jungiantį pripažintus nacionalinius visapusiškus vėžio centrus (toliau – VVC) kiekvienoje Valstybėje Narėje. Europos kovos su vėžiu planu siekiama užtikrinti, kad iki 2030 m. 90 proc. turinčių teisę naudotis šiais centrais pacientų galėtų jais naudotis. Siekdama palengvinti tokio ES tinklo sukūrimą, CraNE JA rengia būtinas administracines ir su aukštos kokybės veikla susijusias išankstines sąlygas. Tai būtina siekiant palengvinti jau veikiančių pagrindinių VVC integraciją ir remti Valstybes Nares, kurioms vis dar reikia kurti ir sertifikuoti tokius centrus. CraNE JA taip pat pateiks tvarumo ir įgyvendinamumo vertinimą, taip pat susies ES vėžio sveikatos priežiūros tinklą (toliau – VT) ir VT tinklo kūrimą atskirose Valstybėse Narėse su nacionalinių ir regioninių visuotinių vėžio priežiūros tinklų (toliau -- VVT) kūrimu. Tokiu būdu bus atsižvelgta į esamus organizacinius ir funkcinius vėžio sveikatos priežiūros modelius ir jie bus įtraukti į siūlomą sprendimą. Daugumoje ES valstybių narių VVC tapo svarbiausiais pažangios vėžio asmens sveikatos priežiūros, mokslinių tyrimų ir švietimo paslaugų teikėjais. Jų skaičius įvairiose šalyse skiriasi, tačiau paprastai dauguma ES valstybių narių turi bent vieną VVC.

Pagrindinis CraNE JA tikslas yra sukurti ES jau esamų ir naujai įsteigtų VVC tinklą, siekiant remti kokybiško ankstyvo vėžio nustatymo, atrankinės patikros, diagnostikos,

gydymo, paramos vėžį įveikusiems asmenims, vėžio srities darbuotojų mokslinių tyrimų ir mokymo įgyvendinimą.

Konkretūs CraNE JA tikslai yra šie:

1. Remti CraNE JA rezultatų tvarumą siekiant ateityje juos įgyvendinti ES valstybių narių vėžio asmens sveikatos priežiūros įstaigose.
2. Sukurti ES nacionalinių VVC tinklą siekiant pagerinti vėžio priežiūrą ir išvengti nepriimtinių skirtumų, šiuo metu esančių visoje ES.
3. Toliau plėtoti visapusiškos aukštos kokybės priežiūros VVT prieinamumą visoms Europos valstybėms narėms ir suderinti aukštus vėžio priežiūros standartus visoms kokybės užtikrinimo įstaigoms, daugiausia dėmesio skiriant priežiūros ir mokslinių tyrimų sąsajoms (VVT ir VVC).
4. Sukurti vieningą VVC modelį – tiek atskiriems centrams, tiek centrams, kurie yra universitetų ar bendrųjų ligoninių dalis.
5. Nustatyti ir išanalizuoti dabartinę organizavimo praktiką ir modelius realioje aplinkoje, kaip pagrindinę, siekiant įvertinti, kaip aukštos kokybės priežiūra ir moksliniai tyrimai yra prieinami visiems vėžiu sergantiems pacientams tam tikru regioniniu ir vietos lygmenimis, naudojant tinklų kūrimo modelius.

CraNE JA pirmasis susitikimas įvyko 2022 m. lapkričio 3 d. Slovėnijos Respublikos nuolatinėje atstovybėje Briuselyje. Projektas oficialiai prasidėjo 2022 m. spalio 1 d. Jungtinė veikla CraNE JA vienija 25 kompetentingas institucijas ir 19 susijusių subjektų iš 25 skirtingų šalių, iš viso apimdama 44 partnerius. Jungtinės veiklos CraNE partneriai turi unikalią galimybę įdiegti VVC tinklą Europoje. Jungtinės veiklos CraNE tikslinė grupė yra pagrindiniai subjektai, kurie bus susiję su būsima VVC tinklo plėtra: valstybių narių atstovai, vėžio tinklai, Europos organizacijos ir ekspertai. Pacientų organizacijos ir atstovai įtraukiami į darbo paketų darbą ir jiems atstovaujama suinteresuotųjų subjektų forume. Jungtinė veikla vykdoma naudojant įprastus projektų valdymo metodus, papildytus koordinatoriaus Slovėnijos Respublikos nacionalinio viešosios sveikatos instituto NIJZ didele patirtimi koordinuojant kitas jungtines veiklas vėžio srityje (EPAAC, CanCon ir iPAAC) ir naujus programines įrangos sprendimus projektų valdymui. Koordinatorius taip pat yra atsakingas už išorės koordinavimą su kitais glaudžiai susijusiais projektais, pavyzdžiui, JANE ir UNCAN.eu. Jungtinę veiklą CraNE iš viso

sudaro aštuonios darbo grupės, iš kurių keturios yra standartinės, o keturios yra pagrindinės su projekto turiniu susijusios veiklos. Keturias horizontaliąsias darbo grupes (toliau – WP) koordinuoja Slovėnija – WP1 (koordinavimas), Graikija – WP2 (sklaida), Rumunija ir Kroatija – WP3 (vertinimas), o WP4 darbo grupės veiklą, dirbančios tvarumo srityje, bendrai koordinuoja Belgija ir Lenkija. Pagrindinių WP darbas gali būti laikomas kaip dviejų WP darbas. Kitaip tariant, WP5 (ES VVT tinklas), kuriam vadovauja Italija, ir WP7 (Sistema ir kriterijai, leidžiantys įgyvendinti VVT tinklą ES), vadovaujami Prancūzijos ir Norvegijos, apibrėžia ES VVT tinklo veiklą, kuriam WP5 rengia teorinę, praktinę ir administracinę sistemą, o WP7 numato priežiūros standartus, mokslinių tyrimų, švietimo ir mokymo užduotis. Jos papildo viena kitą ir yra glaudžiai koordinuojamos. Kita vertus, WP 6 (Visapusiškos, aukštos kokybės vėžio priežiūros organizavimas VVT), kuriam vadovauja Vokietija, ir WP8 (Lygios galimybės naudotis aukštos kokybės priežiūra ir moksliniais tyrimais: tinklai VVC kontekste), vadovaujami Ispanijos, daugiausia dėmesio skiria VVC. WP6 toliau plėtos VVT priežiūros standartus ir kokybę bei jų santykius su VVC, o WP8 daugiausia dėmesio skirs skirtingiems VVT organizaciniams modeliams ES valstybėse narėse, įskaitant jų santykių su atitinkamomis VVC skirtumus.

Lietuvos dalyvavimą projekte koordinuoja LR Sveikatos apsaugos ministerija. VšĮ Vilniaus universiteto ligoninė Santaros klinikos šiame projekte dalyvauja kaip afilijuotas narys. Aktyviausias įsitraukimas yra į 5 darbinio paketo (WP5) ES visapusiško vėžio centrų tinklas: sudėtis, valdymas, prisijungimo procesas ir funkcionavimas (angl. The EU network of comprehensive cancer centers: composition, governance, joining process and functioning) veiklas. Pagrindinis dalyvaujantis asmuo iš Santaros klinikų pusės yra Vėžio koordinavimo centro vadovė Prof. Jelena Rascon. WP5 darbo paketo, kuriame Jelena Rascon aktyviausiai ir yra įsitraukusi paskirtis – suformuoti VVC tinklo funkcionavimo pagrindą, apibrėžti jo veiklos sirtis, harmonizuoti su kitomis ES iniciatyvomis vėžio srityje (pvz. Europose referencijos tinklų skritų retoms vėžio formoms). VVC tinklo paskirti – suvienyti visų ES šalių VVC veiklą, suvienodinti vėžio priežiūros prevencijos, diagnostikos, gydymo ir stebėsenos gaires, sumažinti netolygumus klinikinių tyrimų srityje bei padidinti prieinamumą pacientams prie inovatyvių gydymo metodų. Šios pastangos turės sumažinti vėžio priežiūros ir padidinti vėžio diagnostikos ankstyvose stadijose dalį, tuo pačių padidinti nuo vėžio pasveikstančių pacientų skaičių.

Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė Kauno klinikos dalyvauja jungtinėje veikloje „CraNE“. Doc. Sigita Liutkauskienė, Kauno klinikų Onkologijos ir hematologijos klinikos Konservatyviosios onkologijos skyriaus vadovė, pažymi, kad „Europos kovos su vėžiu plano tikslas – užtikrinti, kad iki 2030 metų 90 proc. onkologinėmis ligomis sergančių pacientų būtų tiriami ir gydomi tokiuose centruose. Tikimasi, kad tokiu būdu visiems ES gyventojams, sergantiems onkologinėmis ligomis, bus galima suteikti aukštesnės kokybės sveikatos priežiūros paslaugas ir gydymą“. Kuriant Nacionalinių visapusiškos vėžio priežiūros centrų tinklą, siekiama atliepti visus įmanomus pacientų poreikius. „Daug dėmesio skiriama į pacientą orientuotai priežiūrai, nes kiekviena jų istorija – individuali ir reikalauja skirtingų medicinos personalo sprendimų. Pacientų įtraukimas į jų gydymo procesą ir sprendimų priėmimą, padeda suteikti aukštesnės kokybės pagalbą“, – sako docentė. Kauno klinikos visuomet siekia didžiausios pažangos pritaikant naujus medicinos mokslo laimėjimus ir inovacijas, gydant onkologines ligas. Doc. S. Liutkauskienė pabrėžia, kad čia nuolat siekiama pacientams užtikrinti kokybišką onkologinių ligų priežiūrą, todėl jau šiandien vykdoma įvairi ir daugialypė piktybinių navikų analizė – nuo ląstelių signalizacijos, genomo redagavimo ir genų nutildymo ląstelėse iki paciento išgyvenamumo ir gydymo duomenų įvertinimo. „Dėl šios priežasties remiame ir dalyvaujame įvairiose iniciatyvose bei projektuose, kuriais galime patobulinti pacientų, sergančių onkologinėmis ligomis, priežiūrą ir Kauno klinikų kaip kompleksinio ir visapusiško vėžio centro struktūrą“, – teigia ji.

Jungtinės veiklos CraNE projektas, kuris truks dvejus metus, yra finansuojamas iš Europos Sąjungos per Europos sveikatos ir skaitmeninės ekonomikos vykdomosios įstaigos (HaDEA) pagal ES sveikatos programą (EU4Health) 2021–2027 m.

Literatūra: *Europos Komisija, 2021 m. Europos kovos su vėžiu planas: naujas ES požiūris į prevenciją, gydymą ir priežiūrą. Daugiau informacijos https://health.ec.europa.eu/system/files/2022-02/eu_cancer-plan_en_0.pdf*

"EU4Health" programa (EU4H) 2022 m.

Parengė Marjetka Jelenc, CraNE JA koordinavimo grupė